

emcdda.europa.eu

NARKOTIKAI EUROPOJE – FAKTAI IR SKAIČIAI

2006 m. Metinė ataskaita apie narkotikų problemą Europoje

ir 2006 m. Statistikos biuletenis

Neskelbti iki: 2006-11-23 11.00 val. Vidurio Europos laiku

Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (EMCDDA) šiame pranešime pristato atrinktus faktus ir skaičius iš toliau išvardintų leidinių:

2006 m. Metinė ataskaita apie narkotikų problemą Europoje

<http://annualreport.emcdda.europa.eu>

ir

2006 m. Statistikos biuletenis

<http://stats06.emcdda.europa.eu>

Norėtume pabrėžti, kad šis leidinys - tai trumpas informacinis gidas, kuriuo galima naudotis skaitant atitinkamus *Metinės ataskaitos* ir *Statistikos biuletenio* skyrius. Pastaruosiuose leidiniuose pateikiama smulkesnė ir labiau suderinta informacija, taip pat metodologinės pastabos ir įspėjimai.

Čia pateikti statistiniai duomenys atspindi 2004 m. padėtį (arba paskutinių metų, apie kuriuos yra duomenų, padėtį). Dalis informacijos pagrįsta apibendrintomis kitų agentūrų ir įstaigų ataskaitomis. Visą informaciją apie šaltinius, kuriais pagrįsta informacija, galima rasti *Metinėje ataskaitoje* ir *Statistikos biuletenyje*.

Jei ieškote išsamesnės informacijos apie narkotikų vartojimo paplitimą bent kartą gyvenime, per paskutinius metus ir per paskutinį mėnesį pagal narkotikų rūšį ir šalis, kviečiame panagrinėti *2006 m. Statistikos biuletenio* GPS-1, GPS-3 ir GPS-5 lenteles.

Kanapės

- Kanapės ir toliau lieka visame pasaulyje plačiausiai gaminamas ir parduodamas augalinės kilmės narkotikas, kuris Europos Sąjungoje konfiskuojamas dažniausiai.
- Negalutiniais duomenimis 2004 m. visoje Europos Sąjungoje hašišo ir marihuanos konfiskavimo atvejų skaičius padidėjo, o bendras sulaikytų abiejų kanapių rūšių kiekis tais metais daugumoje ES šalių sumažėjo (kai kurios šalys ataskaitų dar nepateikė).
- 1999–2004 m. laikotarpiu vidutinė mažmeninė hašišo ir marihuanos kaina daugumoje ES šalių sumažėjo.
- 2004 m. mažmeninėje prekyboje parduodamoje hašišo tetrahidrokanabinolio (THC) kiekis vidutiniškai svyravo nuo mažiau kaip 1% iki 17%, o marihuanos poveikio stiprumas svyravo nuo 0,6% iki 18% (didesnį kanapių stiprumą daugiausia nulėmė tai, kad kanapės ES šalyse gaminamos dirbtinai pagerintomis sąlygomis).
- Apytiksliai apskaičiuota, kad ES, Bulgarijoje, Rumunijoje ir Norvegijoje tarp visų suaugusiųjų (15–64 m. amžiaus asmenų):
  - 65 milijonai asmenų (t. y. 20%) kanapių yra vartoję bent kartą gyvenime.
  - 22,5 milijono (t. y. 7%) jų vartojo per pastaruosius metus.
  - 12 milijonų (t. y. 4%) jų vartojo per pastarąjį mėnesį.
  - 3 milijonai (maždaug 1%) suaugusiųjų kanapes vartoja kasdien arba beveik kasdien.
- Priklausomai nuo tirtos šalies, bent kartą gyvenime kanapes vartoję nurodo nuo 2% iki 31% suaugusių europiečių, o daugeliu atvejų šalys nurodo vartojimo paplitimą, kuris svyruoja nuo 10% iki 20%.
- Per pastaruosius metus kanapes vartojusių suaugusiųjų dalis įvairiose šalyse svyruoja nuo 1% iki 11%, o daugeliu atvejų šalys nurodo vartojimo paplitimą, kuris siekia nuo 3% iki 8%.
- Europoje, priklausomai nuo duomenis pateikusių šalies, per pastarąjį mėnesį kanapes vartojusių suaugusiųjų yra nuo 0,5% iki 8%.
- Tarp Europoje besikreipusių dėl gydymo asmenų 15% pagrindinė siuntimo gydytis priežastis buvo kanapės. Kanapės užima antrą vietą po heroino tarp narkotikų, kuriuos dažniausiai nurodo pirmą kartą gydymo besikreipiantys pacientai – kanapes nurodo 27% naujų pacientų.

Kokainas

- Po kanapių pasaulio neteisėtoje narkotikų apyvartoje antrą vietą užima kokainas . Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuras (UNODC) nurodo, kad Kolumbija yra didžiausias pasaulyje kokos šaltinis, po jos – Peru ir Bolivija. Apytikriais apskaičiavimais 2004 m. visame pasaulyje buvo pagaminta 687 tonų kokaino.
- Didžioji dalis Europoje konfiskuoto kokaino atvežama tiesiai iš Pietų Amerikos (dažniausiai iš Kolumbijos) arba per Centrinę Ameriką ir Karibų jūros šalis, nors pastaruoju metu ir kai kurios Afrikos šalys tampa svarbiomis į Europą vežamo kokaino tranzito vietomis.
- 2004 m. ES apytikriai konfiskuotos 74 tonos kokaino. Daugiausia konfiskavimo atvejų nurodė Vakarų Europos šalys. Per pastaruosius penkerius metus Ispanijoje užregistruota pusė visų kokaino konfiskavimo atvejų ir kiekio ES.
- Negalutiniais duomenimis 2004 m. konfiskuoto kokaino kiekis sumažėjo. 1999–2004 m. laikotarpiu kokaino vidutinės mažmeninės kainos daugelyje ES valstybių sumažėjo.
- Apytiksliai apskaičiuota, kad ES, Bulgarijoje, Rumunijoje ir Norvegijoje tarp visų suaugusiųjų (15–64 m. amžiaus asmenų):
  - 10 milijonų asmenų (t. y. 3%) kokainą yra vartoję bent kartą gyvenime.
  - 3,5 milijono (t. y. 1%) jo vartojo per pastaruosius vienus metus.
  - 1,5 milijono (t. y. 0,5%) kokainą vartojo per pastarąjį mėnesį.
- Priklausomai nuo duomenis pateikusios šalies, bent kartą gyvenime kokainą vartoję nurodo nuo 0,4% iki 6% suaugusiųjų.
- Per pastaruosius metus kokainą vartojusių suaugusiųjų dalis įvairiose šalyse svyruoja nuo 0,1% iki 3%. Daugelyje šalių vartojimo paplitimas svyruoja nuo 0,3% iki 1,2%.
- Priklausomai nuo duomenis pateikusios šalies, per pastarąjį mėnesį kokainą vartojusių suaugusiųjų yra nuo 0% iki 1%.
- Kokainas užima trečią vietą po heroino ir kanapių tarp narkotikų, kuriuos dažniausiai nurodo pirmą kartą dėl gydymo besikreipiantys pacientai. Kokainą nurodo maždaug 8% dėl gydymo besikreipiančių pacientų.
- Maždaug 80% besikreipiančių gydytis dėl priklausomybės nuo kokaino pacientų ES nurodo vartojantys kokaino miltelius, o 20% – kreką.

Amfetaminai: amfetaminas ir metamfetaminas

- Vakarų ir Vidurio Europa tebėra svarbi amfetamino gamybos ir prekybos sritis, tuo tarpu metamfetamino vartojama ir gaminama nedaugelyje šalių.
- Europoje metamfetamino gamyba daugiausia apsiriboja Čekija, kur jis gaminamas nuo devintojo dešimtmečio vidurio pervitino pavadinimu. 2004 m. apie metamfetamino gamybą pranešė Slovakija ir Bulgarija.
- Iš 2004 m. visame pasaulyje konfiskuotps 6 tonų amfetamino - maždaug 97% buvo sučiupta Europoje, daugiausia – Vakarų, Vidurio ir Pietryčių Europoje. Iš 2004 m. visame pasaulyje konfiskuotų 11 tonų metamfetamino maždaug 59% buvo sučiupta Rytų ir Pietryčių Azijoje, o 37% – Šiaurės Amerikoje.
- ES mastu konfiskavimo atvejų skaičius ir konfiskuoti kiekiai didėjo nuo 1999 m.
- Apytiksliai apskaičiuota, kad ES, Bulgarijoje, Rumunijoje ir Norvegijoje tarp visų suaugusiųjų (15–64 m. amžiaus asmenų):
  - 10 milijonų asmenų (t. y. 3%) amfetamino yra vartoję bent kartą gyvenime.
  - 2 milijonai (t. y. 0,6%) jo vartojo per pastaruosius metus.
  - 900 tūkst. (t. y. 0,3%) bandė kokaino per pastarąjį mėnesį.
- Pagal tirtų šalių duomenis bent kartą gyvenime amfetaminą yra vartoję nurodo nuo 0,1% iki 6% suaugusiųjų.
- Per pastaruosius metus amfetaminą vartojusių suaugusiųjų dalis įvairiose šalyse svyruoja nuo 0% iki 1, 4% suaugusiųjų, o dauguma šalių nurodo vartojimo paplitimą, kuris siekia nuo 0,2% iki 1,1%.
- Priklausomai nuo duomenis pateikusios šalies, per pastarąjį mėnesį amfetaminą vartojusių suaugusiųjų yra nuo 0% iki 0,5%.

Ekstazis

- Europa pasaulyje išlieka pagrindiniu ekstazio gamybos centru, nors pastaraisiais metais ekstazis pradėtas gaminti ir kitur – ypač Šiaurės Amerikoje, Rytų ir Pietryčių Azijoje.
- Ekstazio prekyba labiausiai koncentruota Vakarų Europoje, nors pastaraisiais metais, kaip ir gamyba, ji išplito visame pasaulyje. Iš 2004 m. visame pasaulyje konfiskuotų 8,5 tonų ekstazio maždaug 50% buvo sučiupta Vakarų ir Vidurio Europoje, 23% Šiaurės Amerikoje ir 16% Okeanijoje. 2004 m. ES konfiskuota 28,3 mln. ekstazio tablečių. Ekstazio konfiskavimo atvejų skaičius ir konfiskuoti kiekiai, atrodo, didėja.
- 1999–2004 m. laikotarpiu vidutinė mažmeninė ekstazio kaina ataskaitas pateikusiose šalyse daugeliu atvejų sumažėjo.
- Daugelio Europoje parduodamų ekstazio tablečių sudėtyje dažniausiai vienintelė psichoaktyvioji medžiaga būdavo MDMA arba kita į ekstazį panaši medžiaga (MDEA, MDA).

NESKELBTI iki 2006-11-23 11.00 val. Vidurio Europos laiku/Briuselio laiku

- Apytiksliai apskaičiuota, kad ES, Bulgarijoje, Rumunijoje ir Norvegijoje tarp visų suaugusiųjų (15–64 m. amžiaus asmenų):
  - 8,5 milijono asmenų (t. y. 2,6%) ekstazio yra vartoję bent kartą gyvenime.
  - 3 milijonai (t. y. 1%) jo vartojo per pastaruosius metus.
  - 1 milijonas (t. y. 0,3%) ekstazio vartojo per pastarąjį mėnesį.
- Priklausomai nuo duomenis pateikusios šalies, bent kartą gyvenime ekstazį vartoję nurodo nuo 0,2% iki 7% suaugusiųjų europiečių.
- Per pastaruosius metus ekstazį vartojusių suaugusiųjų dalis įvairiose šalyse svyruoja nuo 0% iki 3,5%. Daugeliu atvejų šalys nurodo vartojimo paplitimą, kuris siekia nuo 0,3% iki 1,5%.
- Priklausomai nuo duomenis pateikusios šalies, per pastarąjį mėnesį ekstazį vartojusių suaugusiųjų yra nuo 0% iki 1%.
- Jaunesnio amžiaus (15–24 m.) grupėje per pastaruosius metus ekstazį vartojusių asmenų yra nuo 0,3% iki 12%.
- Ekstazio vartojimas Europoje retai nurodomas kaip viena iš kreipimosi gydytis dėl priklausomybės priežasčių.

Haliucinogenai

- LSD vartoję bent kartą gyvenime nurodo nuo 0,2% iki 6% suaugusiųjų (15–64 m. amžiaus asmenų), o daugelyje šalių vartojimo paplitimas siekia nuo 0,4% iki 2%.
- Moksleivių (15–16 m. amžiaus asmenų) apklausos rodo, kad Europos Sąjungoje haliucinogeninių grybų vartojama daug mažiau negu kanapių, bet beveik tiek pat kiek ekstazio. Ekstazį ir haliucinogeninius grybus bent kartą gyvenime vartojusiųjų yra nuo mažiau negu 1% iki 8%, nors paprastai vartojimo paplitimas svyruoja nuo 1% iki 3%. Haliucinogeniniai grybai vartojami dažniausiai eksperimentuojant – reguliarus ar nuolatinis vartojimas pakankamai retas.
- Belgijoje, Vokietijoje ir Prancūzijoje tarp moksleivių (15–16 m. amžiaus asmenų) bent kartą gyvenime haliucinogeninių grybų vartojusiųjų yra daugiau negu bandžiusiųjų ekstazį.

Heroinas ir probleminis narkotikų vartojimas

- Europoje vartojamas heroinas daugiausia gaminamas Afganistane, kuris lieka pasaulio opijaus tiekimo lyderis. 2005 m. Afganistane buvo pagaminta 89 % viso opijaus pasaulyje. Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuras (UNODC) nurodo, kad 2004 m. visame pasaulyje konfiskuotos 59,2 tonos heroino – 50% Azijoje ir 40% Europoje.
- 2004 m. padidėjo heroino konfiskavimo atvejų skaičius ir padidėjo konfiskuoto heroino kiekiai. Europoje konfiskuoti kiekiai didėja visų pirma dėl to, kad daugėja konfiskavimo atvejų Pietryčių Europos šalyse (ypač Turkijoje).
- 1999–2004 m. laikotarpiu daugelyje ES šalių vidutinė mažmeninė heroino kaina sumažėjo.
- Daugelyje šalių opiatai (dažniausiai heroinas) ir toliau lieka pagrindinis narkotikas, dėl kurio pacientai kreipiasi gydytis. Iš visų 2004 m. gautų prašymų gydytis apie 60 % atvejų opiatai buvo nurodomi kaip pagrindinis narkotikas. (Daugiau informacijos pateikiama 2006 m. *Statistikos biuletenio* TDI-2, TDI-19 ir TDI-26 lentelėse).
- 1999–2004 m. gydymo prašymų dėl priklausomybės nuo heroino dalis (tarp visų prašymų ir naujų prašymų) sumažėjo nuo daugiau kaip 60% iki maždaug 40%, o gydymo poreikis dėl priklausomybės nuo kanapių ir kokaino padidėjo.
- Beveik pusė dėl gydymo besikreipiantys heroino vartotojai yra vyresni negu 30 metų. Opiatų vartotojai, prieš kreipdamiesi gydytis, paprastai narkotikus jau yra vartoję 3–7 metus. Mažiau kaip 7% vartotojų būna jaunesni negu 20 metų, kai pirmą kartą kreipiasi dėl gydymo.
- Naujausia turimų duomenų (2003 m.) suvestinė rodo, kad Europoje yra daugiau kaip pusė milijono asmenų, kuriems taikomas pakaitinis gydymas.
- Europoje gydant nuo opiatų (daugiausia heroino) priklausomybės dažniausiai skiriamas vaistas yra metadonas, jo skiriama apytiksliai 80% asmenų, kuriems taikomas pakaitinis gydymas. Maždaug 20% asmenų, kuriems taikomas pakaitinis gydymas, skiriamas buprenorfinas. Nuo dešimtojo dešimtmečio vidurio jis skiriamas vis dažniau.
- Apytiksliais skaičiavimais Europos Sąjungoje šiandien turbūt yra maždaug 1,7 milijono probleminių narkotikų (daugiausia heroino) vartotojų. Taip pat apskaičiuota, kad 2000–2004 m. laikotarpiu nacionaliniu lygiu tūkstančiui nuo 15 iki 64 m. amžiaus gyventojų teko nuo 1 iki 8 probleminių opiatų vartotojų. (Daugiau informacijos pateikiama 2006 m. *Statistikos biuletenio* PDU-2 ir PDU-3 lentelėse).
- Naujausi duomenys rodo, kad kiekvienais metais pranešama apie 7000 mirčių, susijusių su narkotikų vartojimu (maždaug 70% iš jų susijusios su opiatais). (Daugiau informacijos pateikiama 2006 m. *Statistikos biuletenio* DRD-1 ir DRD-2 lentelėse).